

gnis: anno 1009 Camaldusensis congregatio ab eo instituta manavit in Italia; qui eremetica studia persecutus in agro Aretino consedit, ac cujusdam casam Maldini in eremo habitavit, anno 1012.

Huic Sergio visum, et cardinalibus, principibusque viris urbis Romæ, imperium Germanicæ genti tribuere, quod ea natio, afflicta Hispania Galliaque ad novos reges translata, omnium Europæ provinciarum potentissima videretur. Decretumque ut in posterum dignissimus tantum eligeretur, et quem Romana Ecclesia probaret; qui Cæsar, et Romanorum rex appellatus; tum demum imperator et Augustus haberetur, si eum Romanus pontifex confirmasset. Hos autem imperatoris eligendi auctoritatem primo habuisse Ptolemæus refert: archiepiscopum Moguntinum Germaniæ, archiepiscopum Trevirensis Galliæ, archiepiscopum Coloniensem Italiæ nomine; his additi quatuor principes: marchio Brandenburgensis, imperatoris post electionem camerarius; comes palatinus, qui dapes; dux Saxonie, qui ense fert; Bohemiæ regem septimum electorem, imperatoris pincernam esse statutum: hisque in eligendum additum esse ad tollendam discordiam partium, ad utrum enim inclinasset, ea pars potior habebatur. Electionem igitur in septem viros ejusdem gentis contulere, qui nunc quoque summam ejus rei potestatem habent. Id vero non creditum ab Italica gente factum, quæ semper magnos viros habuit; nisi Ricordamus Etruscus, et gravis et antiquus scriptor, id in commentarios suos transtulisset; quem Johannes Willancus secutus est. Verum sunt qui hanc creandi imperatoris auctoritatem, non Sergio quarto sed Sylvestro secundo tribuant; quod Joannes Nauclerus scribat in monumentis Ecclesiæ Aquileiense reperiri hujusmodi electorum Germaniæ institutionem anno Domini 1002, Sylvestro secundo papa, qui Gregorio quinto successit, fuisse factam.

A Et manifeste ex rescripto Innocentii tertii liquet; quod verba illius manifeste declarant, in cap. *Venerabilem extra De electione*: « Verum inquit, illis principibus jus et potestatem eligendi regem in imperatorem, postmodum promovendum recognoscimus, ut debemus, ad quos de jure et antiqua consuetudine noscitur pertinere; præsertim cum ad eos jus et potestas hujusmodi ab apostolica sede pervenerit, et qui (sic) annos quinquaginta, plurimum minimumve Gregorium decimum antecessit, ut ex his constet contrariæ opinionis historicos longe lateque a recta ratione temporum aberrasse. Quare septem virorum institutionem, aut fuisse Sylvestri II pontificatu, aut Sergii IV convincitur. »

B Sergio ante pontificatum indecorum nomen fuit. Ditmarus enim libro sexto, vocatum fuisse Buccam porci, quod nomen haud impositum fuit puero, quibus pulchra nomina parentes infantibus imponunt, sed adulto ob antiquam occasionem. In Victoriano quoque codice idipsum enarratur. Tuncque institutum ut omnes qui in reliquum tempus summi pontifices designarentur in consecratione nomina mutarent: licet enim, inquit idem Ditmarus, aliquorum nomina fuerant mutata, non tamen omnium, nec hoc erat ex institutione generali. Ratio autem hujus institutionis fuit triplex: una quod Dominus beato Petro in apostolum electo, novum nomen imposuit; altera, quia mutari debent pontifices in perfectione vitæ et famæ, ideo et in nomine; tertia, quod turpe esset eum qui ad tam decorum dignitatis officium evehitur, aliquo nomine turpi et inhonesto appellari. Hos igitur auctores secuti, præcipue Ditmarum, qui Sergio quarto æqualis temporis fuit, (1) mutatio nominis tribuenda, non superioribus, qui Sergio cognomines fuere.

C Obiit Sergius quartus Romæ, iv Kal. Junii, anno 1012, sepultus Laterani. Vacavit sedes dies octo

(1) Ad plenum perfectumque sensum hic aliquid deesse videtur. ED. PATR.

NOTITIA DIPLOMATICA

Sergii IV bullæ sunt scriptæ per manum:

Benedicti notarii regionarii et scriniarii S. R. E. (1, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 14).

Joannis scriniarii S. R. E. (16).

Date per manum:

Gregorii S. R. E. curdinalis presbyteri (2).

Petri episcopi S. Prænestinæ ecclsiæ et bibliothecarii S. Sedis apost. (3, 13).

Joannis S. R. E. diaconi cardinalis (9).

Gregorii episcopi et bibliothecarii S. sed. apost. (16).

SERGII IV PAPÆ EPISTOLÆ ET DIPLOMATA

I.

Sergius IV Andreæ episcopo Parentino possessionem paræciæ Ruviniensis castellorumque duorum asserit.

(Anno 1010.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, V, 402.]

SERGIUS Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri ANDRÆ episcopo sanctæ Parentinæ Ecclesiæ, pro te et tuis successoribus in perpetuum.

Congruum valde namque est ut ea quæ a prædecessoribus nostris secundum sanctorum instituta canonum seu legum concessa sive confirmata sunt a

D nobis corroborentur, et firmiter corrigantur, ne post longa annorum curricula, instigante diabolo, aliquis contra sanctam matrem Ecclesiam insurgere et contra hanc nostram confirmationem conetur. Quapropter quod notum nobis pluries fecisti quod Joannes Aquileien. patriarcha olim invasisset Ruvini parochiam. ubi quondam episcopatus dicitur fuisse, nec non duo castella cum quadam valle tempore prædecessoris nostri Sylvestri, atque privilegium, quod ab ipso accepisti, ostendere curasti nobis. In quo etiam quomodo ter vocatus fuisset, et qualiter ipsam trinam citationem pro nihilo duxis-

set, reperitur, atque quomodo ipse Sylvester piæ memoriæ Romanæ Ecclesiæ præsul deprecasset Henricum, qui eo tempore ducatum tenebat Baineriorum, ut supradictum patriarcham moneret ut ab infestatione sanctæ Parentinæ Ecclesiæ recederet. Quod memoratus Henricus facere non potuit, eumque ad se vocare fecit, sed tempore distulit. Unde ipse Sylvester papa piæ memoriæ protestatus est canonum libros atque legum, in quibus præsentibus capitulos reperit, hoc est in octuagesimo septimo titulo Africani concilii: « Placet ut quicumque episcopi plebes quas ad suam cathedr. existimant pertinere, non ita repetant ut causas suas iudicantibus episcopis agant, sed alio remittere meruerint, sive volentibus sine non volentibus plebibus detrimentum patiantur.» Ex mundana etiam lege hoc recte facere posse cognovit. Nam cum de hoc Justinianus imperator in octavo libro Institutionum: « Si quis auctoritatem sanctorum Patrum atque legum suffultus, privilegium tibi facere præcepit, et eum paterne valere commendavit. Hoc ego cognoscens, supradicta loca, id est Ruvini parochia, et duo castella, et vallis, privilegii paginam tibi, et, sicut Sylvester prædecessor noster confirmavit, confirmo, atque in æternum valere præcipio. Quod si aliquis patriarcha, aut episcopus, vel quælibet magna parvaque persona contraire, vel tuos successores ultra de supradictis locis aliquam inconsuetudinem facere præsumperit, sit fossus gladio mei anathematis, et, nisi cito resipuerit, cum Juda Domini mei traditore perpetualiter gemat.

Scriptum per manus Benedicti gratia Dei notarii regionarii et scrinarii S. Romanæ Ecclesiæ, mense Martio ind. octava.

Bene valete.

II.

Sergii IV, papæ litteræ, quibus Vedioano cuidam castrum Scuriense titulo emphyteusis concedit.

(Anno 1010.)

[MURATORI, *Antiq. Ital.*, I, 941.]

SEGIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio VEDIANO, Scuriensis castri domino, salutem et apostolicam benedictionem.

Manifestum est castrum quod Scuria dicitur temporibus beatæ memoriæ prædecessoris nostri papæ Silvestri, ut etiam nunc vestra relatione comperimus, regia munificentia quondam per manus ejusdem beato Petro fuisse collatum, et a te nunc per innovationem sub censu annuo decem solidorum Raimundensis monetæ oblatum. Nos itaque, eadem suscipientes oblationem, quoniam id esse tuæ voluntatis agnovimus, tibi a manu beatitudinis nostræ cum magna devotione suscipienti, et omni posteritati tuæ castrum Scuriæ cum omnibus pertinentiis et possessionibus ejus in perpetuum habere concedimus, et idem protectione sedis apostolicæ communimus. Statuimus enim ut nulli omnino ec-

clesiasticæ sæcularive personæ facultas sit idem castrum minuere, infestare vel suis usibus vindicare, sed quietum tibi, sicut a nobis concessum est, et integrum conservetur. Si qua igitur ecclesiastica sæcularive persona temere, quod absit! adversus ista præsumperit, secundo tertiove commonita si non satisfactione congrua emendaverit, honoris et officii sui periculum patiat, aut excommunicationis ultione plectatur. Qui vero conservator extiterit, omnipotentis Dei et apostolorum ejus Petri et Pauli gratiam misericorditer consequatur.

Ego Sergius catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Datum Laterani per manum Gregorii sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalis presbyteri, III Kalendas Aprilis, Dominicæ Incarnationis anno millesimo decimo, indictione VIII.

III.

Sergius IV confirmat fundationem parochialis ecclesiæ Sancti Michaelis apud Nonantulanum cærobbium in agro Mutinensi, factam a Rodulpho ejusdem cænobii abbate.

(Anno 1011.)

[MURATORI, *Antiq. Ital.*, V, 341.]

SEGIUS episcopus, servus servorum Dei.

Apostolatus nostri est proprium, quoties si qua sancta Ecclesia adjutorii aliquid seu corroborationis ab eo poposcerit, toties cum omni alacritate sese impetrasse congaudeat. Et ne aliqua improborum calliditas, sive adversariorum sanctæ Ecclesiæ astutia in posterum eidem addere præsumat calumniam, non solum dictis, sed etiam scriptis, quidquid a nobis sibi concessum fuerit, in perpetuum confirmare dignum duximus. Quapropter notum fore volumus omnibus Christianis fidelibus qualiter Rodulfus venerabilis abbas ecclesiæ sanctæ Nonantulensis, una cum omni congregatione fratrum seniorum monachorum, nutu divino et instigatione Spiritus sancti, qui mentes, quas repleverit, ad omnipotentis Dei obsequium, ejusdemque Sponsæ, scilicet sanctæ Ecclesiæ, ineffabiliter accendit, prædicatione quoque fidelium prædictorum fratrum coegit habitatores atque agri cultores jam præfatæ abbatiæ nostræ..... parochiæ decimas Deo dare, qui hactenus usque rerum suarum decimas Deo minime tribuebant: Q.....mum scelus arbitrabantur, eo quod in Veteri ac Novo Testamento præcep..... meminerant non solum..... Deo conferre decimas dierum. Ad quorum exhortationes, venerabilis videlicet abbatis et prædictæ congregationis, omnes unanimiter sua corda inclinantes, contrito corde decimas Deo per annos singulos de omnibus quæ possessuri erant, offerre voverunt, atque obnixè petierunt ut prædictas decimas, quas libenter Deo reddere dis.....bant, ne in futuro laicis hominibus in beneficio darentur, nostro apostolico interdicerent præcepto. Propter hoc autem jam fatus abbas una cum consilio fratrum, nostram deprecatus est magnificentiam, ut constitueret de jam dictis decimis nostro largimine unam canonicam, suæ etiam abbatiæ subjectam in qua clerici diurnis ac nocturnis horis

Domino, et ibidem convenienti populo sollicite divina exhiberent obsequia. Hæ autem sunt fines decimarum illius præfatæ canonicæ : a Claudia Strata usque ad Porciolam : a Mucia vero usque ad Panarium flumen, et ultra quidquid et quantum a prædicti fluminis vill..... seu a Nonantulæ habitatoribus laboratur. Et quidquid clerici in præfata canonica Deo communiter militantes juste acquirere poterunt. Nos vero precibus illius annuimus, quod cognovimus juste peti..... denique constituta est in honore Sancti Michaelis canonica, ordinati sunt clerici archipresbyter.....lis, cui etiam archipresbytero hanc potestatem concessimus - ut de criminalibus culpis ipse iudicium indicat pœnitentibus. Attamen, si necessitas incubuerit, ab aliquo episcopo expetat iudicium, ne desideranti animæ pœnitentiam interim negare videatur. Eidemque vero archipresbytero cura sit pro omnibus, in divinis videlicet officiis, in luminariis, in architectis, in hospitibus, in decimis et in oblationibus dividendis inter cæteros, sic qualiter se recognoscat Deo redditurum rationem in die iudicii ; eique concessa est decima unius villæ, quæ dicitur Salicetus, ante alios propter curam sollicitudinis. Statuentes apostolica auctoritate ut quicumque hanc ordinationem, quam Deo auxiliante pro salute animarum fidelium ordinare iussimus, et ut ab errore pristino liberarentur ampliare, vel observare studuerit, nostra solidetur benedictione. Qui autem, quod non optamus, violare tentaverit, aut consilium violandi dederit, aut a subiectione sancti monasterii canonicam subtrahere cupiverit, seu laicis decimam in beneficio dare voluerit, anathematis vinculo feriat. Quod ut verius credatur, diligentiusque ab omnibus observetur, hoc decretum nostro cancellario scribere præcepimus, nostrisque litteris, ut superius prælibavimus, ac impressione nostri sigilli corroboravimus. Et præfate abbati Rodulfo atque omnibus fratribus in hoc decreto unanimiter facto scribere præcepimus.

Bene valete.

† Datum per manum Petri episcopi sanctæ Prænestinæ Ecclesiæ, et bibliothecarii sacri palatii, anno Domini millesimo undecimo, vi Kalendas Junii, indictione ix.

Rodulfus abbas iussione apostolicæ sedis in hoc decreto manu propria subscripsi.

Ego Frogerius prior manu mea subscripsi.

Laurentius presbyter et monachus manu mea subscripsi.

Gulferius monachus manu mea subscripsi.

Gregorius presbyter et monachus manu mea subscripsi.

Liuzo monachus subscripsi.

IV.

Sergius IV papa confirmat bona omnia ad Cuzanense monasterium pertinentia.

(Anno 1011.)

[COCQUELINES, *Bullar. ampl. Collect.*, I, 310.]

SERGIVS episcopus, servus servorum Dei, OLIVÆ religioso abbati Sancti Michaelis archangeli, Sanctique Germani confessoris Christi, quod est situm in valle Confluente juxta fluvium Literani, in locum quem vocant Cuxanus, tibi tecumque manentibus, et per te tuis illorumque successoribus, salus et pax, et apostolica benedictio quoad mundus permanet. Amen.

Cum constet Dominum Deum nostrum honorem sanctæ universalis Ecclesiæ incessanter a propagatoribus beatæ fidei augmentare, necesse est ab illo totius jure regiminis eis concedere censura moderaminis liberalitatem, malorumque procul ab ea pellere pervasionem. Quocirca quoniam convenit apostolicæ pietati benigna potentibus succurrere compassione, ideo nos tuis justis (etenim sicut sunt nobis adjudicatæ, nam juste sunt) annuentes precibus, omnes proprietates sive possessiones ipsius loci, fines vel limites cum adjacentiis præcipuorum prædiorum, cum omnibus ecclesiis, parochiis, villis, fundis casis, casalibus, terris, campis, pratis, pascuis, silvis, garricis, areis, torculariis, aquis, aquarum ductibus, viis, molendinis, molendinariis cum suis caput aquis, et suis piscatoriis, cultum et incultum, et quæcunque gloriosissimus archangelus Michael ex collationibus fidelium in cœnobio Coxiano retinere videtur, nostro confirmamus privilegio. Concedimus itaque prædicto monasterio, quod in circuitu ejus habetur, alaudem cum finibus et suis terrenis ex latere uno pergentem per summitatem Serræ de Bovaria ad Jovum de Clerano, et ad montem qui dicitur Lavarias, et per Lavarias usque in Flamidinum, et inde itur in locum vocitatum Stella, et usque in summitatem montis Canigonis ; et a meridiana fronte montis Canigonis descendit per Serram pogii Aquiloni ad rupem vulgo nuncupatam Cherum Clerinti, et descendit per summitatem Serræ usque ad pogium Parabarii, et usque in rivum Merdarium, et deducitur usque in fluvium Tede ; et a septentrionali parte venit in strata publica quam dicunt Duas Sorores, et per ipsa via publica usque in Literanum, et inde sub Sancto Felice tenditur usque in alaudem Sanctæ Mariæ, et terminatur in Petrafixa. Deinde tenditur per ipsa comella, ubi rupes magna, in qua ob dignoscendum terminum ipsius alaudis a bonæ memoriæ Seniofredo comite crux excisa est. Et exinde itur in Bovaria subteriore, et per summitatem usque in Bovaria superiore. Alaudem itaque Tauriniani cum ecclesia Sancti Fructuosi cum decimis et primitiis, et villam cum omnibus rebus ad se pertinentibus. Simili modo villam Clerani cum ecclesia Sancti Martini, cum decimis et primitiis, et alaudem cum finibus et terminis. Itemque alaudem Avallaneti, et alaudem de Ar-

boca, cum finibus et terminis suis, et vallem Leche cum ecclesia Sancti Salvatoris cum decimis et primitiis. Quæ vallis terminatur de uno latere in ipsa Portella, de alio in supra scripta Stella, de tertio in monte Stabello, de quarta in monte Caprario, de quinta in Cabum convivium, de sexta in montem Cogollem, de septima in villa Senarii. Hanc denique vallem his terminationibus introclusam juxta definitionem Seniofredi comitis quondam, et præceptionem Leutharii regis, ac restaurationem filii nostri Wifredi comitis absque ullius inquietudine vobis concedimus. Villam insuper Curtis cum finibus, et terminis suis, et alodem de Foliolus, quem vobis commutavit comes Guifredus præscriptus cum omnibus rebus quæ inibi possidere erat solitus, scilicet cum fevo, et cum silvis ad eandem villam pertinentibus, et alium alodem quem in eadem villa, et in ejus fines et terminos habetis. Itemque ecclesiam Sancti Vincentii, et alodem ipsius loci, cum finibus et terminis suis, et alodem Verneti. Quodcumque autem habet in eadem valle per plurima loca simili modo constituimus; id est, alodem de Foliario, et alodem de Bonohomine, quem vobis contulit per scripturæ seriem, et in villa Pini, et in Villa Mentedo, et in aliis pluribus locis, et villa Ciresago, atque in villa Arriano, quantum Seniofredus comes ibidem habuit per qualicumque voce, vel cæteri homines contulerunt eidem monasterio, et alodem de Canolia, atque villam Castellani cum duabus ecclesiis ibidem fundatis, scilicet Sancti Andreæ, ac Beatæ semper virginis Mariæ, cum decimis et primitiis et alodibus ad easdem ecclesias pertinentibus. Eadem itaque villa habet affrontationes sive terminos de una parte in Petrafixa, quæ sita est in terminio de villa Mollegio, de alia parte in arca de Casalono, et vadit per comam qua pergitur ad flumen Ted de tertia parte in ipsos casales de Mengono, de quarta terminum de Canova vel Petrafixa, et inde usque in flumen Ted. Et ultra ipsum flumen, quantum tenebat Seniofredus comes, in die obitus sui villam Torrentis cum finibus et terminis suis, villam Insulæ pari modo, villare et casalono, cum suis limitibus, alodem de Molegio et de valle Mosset. Item in Planicolos, et Stagnillos, et in Terradas, et in Marceval, et in Erbocolo, et in ecclesia sanctæ Eulaliæ portionem quam habere debetis, et in decimis, primitiis, ad eandem pertinentibus. Villam Taresagi integram cum ecclesia ibidem sita cum decimis primitiis et omnibus rebus eidem pertinentibus. Alodem de villa Ropidaria, et alodem quod vocant Wlcraria. Et in eadem valle Confluente, in valle Secundiano et in villa Ortos et Juliolos, et in Flacano, et in Sodanias, et Marazanos, et in Porcinianos, et in Agnes, et in Eune, in Evulo, et in Oreliano, et in Ciriano et in Tubiro, et in Vetesano villa Canabellas, et Erola, et Planos, et Caprilios, et Tovegal cum ecclesia Sancti Adriani cum decimis et primitiis ad eam pertinentibus; villam Talantii cum ecclesia Sancti Stephani cum decimis et primitiis suis. Mozunculas et

uncinias, alodem Exalatam cum Sancti Petri ecclesia villare Intervallos, villam Tobes, et villam Aquas, et villam Pratis, vallem Balagarii cum finibus et terminis suis, ecclesiam Sancti Thomæ cum suis alodibus, et cum decimis, et primitiis ad eam pertinentibus, villam vocitatum Lar cum ecclesia Sancti Andreæ cum decimis et primitiis, et alodem cum terminis et limitibus. In villa Saltone ecclesiam Sancti Mauritii, cum decimis et primitiis eidem pertinentibus. Et in eadem villa alodem et locum quem vocant Algionem, silvam, et pascua pecoribus apta, ecclesiam Sancti Petri quem dicunt Inforcats, cum decimis et primitiis suis et villare Rivo-frigido cum silvis et pecorum pascuis. Villam Lacunam, cum ecclesia Sancti Vincentii cum decimis et primitiis et omnibus rebus ad ecclesiam seu ad villam pertinentibus, cum terminis et finibus. Ecclesiam Sancti Valentini cum decimis et primitiis, quæ sita est in villa Sponda, Alodem de Angulos cum mercati teloneo, cum villulis, et villarunculis, et vallem Ursariam. Hi autem sunt termini de Angulos: De una parte in rivo vel in villa Furmicaria, de alia in villa quæ vocant Crucem, vel in summitate montis quem vocant Scalibatam, et per summitatem ipsius montis itur in villam Quilianum, et inde pervenitur usque in Melum; de tertia vero parte in campo raso; de quarta in campo regis, vel in pugio Elperico. Item villarunculum quem vocant Odelonem de Chero ramatum. In comitatu vero Cerdaniensi, Vil-Vulcariam, et in Avizuno, et in Odelone, et in Egat, et in Turba, et in Ernas, et in Alzone, et in Salagosa, et in Bajande, et in Estavar, et in Gurjuga superiore, et in villare Nervice, et in curte Floridio, et in Edors, et in Unozes, et in Callegas, et in villam Ixi, et in villam Lubinti, et in eodem comitatu villam Eragolisam cum ecclesia Sancti Jacobi, cum decimis et primitiis, et omnibus rebus ad se pertinentibus, alodem de Eucig, et de Lora et in Araone, et in Exenegia, et in villa Sancti Martini, et Ysavals, et in Sancta Eulalia, et in valle Cheirol. Item in Palleriolos parochia Sancti Thomæ, quæ est in Ventajola, cum decimis et primitiis; et in eadem villa alodem villam Vulvirri cum ecclesia Sanctæ Cæcilie cum decimis et primitiis; et ejusdem villæ alodem cum servis et ancillis, et omnibus rebus ad eundem locum pertinentibus, cum terminis et finibus tam ecclesia quam alodes; ecclesiam Sanctæ Eugenie cum decimis et primitiis et cum alode de Sagano; alodem in villa Albi, et vineas in termino de Isogal. Et in villa Curtes, et in Judicarias, et in Cerconeda, et in Aranfer. Alodem in villa Palazold, et in Anauga, et Olaja, et in Palazzo, et in villa Coma, et in villa Borco, et in Chrxanos, et in Estol, in villa Adacio. In ecclesia Sancti Laurentii partem quam dedit Wisadus et nepos ejus Willelmus; alodem in villa Senovastre; villam Brizellam cum finibus et terminis suis; in villa Pratis, alodem, villam Oruc, et villam Rivi, cum finibus et terminis et adjacentiis suis; ecclesiam

de villa Tarteria cum decimis et primitiis suis. Ecclesiam Sancti Andreæ in villa Batturga, et ibidem alodem. In villa Telone ecclesiam Sancti Vincenti, quæ sita est in pujo cum alode suo, et in eadem villa alodem alium. Et in valle Baritana, in villa Monteliano alodem cum ejus finibus et adjacentiis; et in villa Bar alodem cum ejus finibus in plurimis locis; et in comitatu Urgellitano, in villa Cabrils alodem qui fuit de Undiscolo monacho. Quæcunque autem habet idem cœnobium in prædictis comitatibus seu locis, statuimus atque decernimus jure perpetuo possidenda, et absque ullius inquietudine tenenda. In comitatu vero Cerdaniæ villam quam vocant Rivolorto, cum finibus et terminis suis; similiter villam de Montenigro cum ecclesia Sancti Stephani cum decimis et primitiis suis; sed et in comitatu Bergitano villam Spiojiolam cum ecclesia Sancti Clementis, cum decimis et primitiis et omnibus ad se pertinentibus rebus, et alodem de Cleirano, atque in Petra furno, et in Herenna, et in Viver de Castraserras alodem qui fuit de Onia monacho; et in Wardia alodem et ecclesiam Sanctæ Mariæ cum suis rebus, et alodem in villa Crosilios; item in valle Confluente, in villa Astoer, et in Aspicano, et in Penedes alodem. In villa Fenestret, et in Saorla, et in Vincano, et in Vilella, et in Rigerdano, et in Vallils, et in Arenianes, et in Ghuvianas, in his omnibus alodes, et villare Erzillano alodem qui fuit de Durando presbytero, vallem Stabiam, cum ecclesia Sancti Andreæ cum decimis et primitiis suis: in eadem valle villas cum terminis et finibus, silvis et montibus; item Vallem Magnam cum ecclesia Sancti Vincentii cum decimis et primitiis, cum terminis et finibus, silvis et collibus ad eandem vallem pertinentibus: Alodem de Bula cum terminis et finibus, et alodem de Insula seu de Ragollella atque de Nisiago et de villa Milliaris, et de Sancto Felice superiore, seu de Sancto Felice subteriore: item alodem de Valletorta, et de Locas et de Curbaria. Et in locum quem vocant Insulas, terras et vineas; et alodem de Valleventosa; et in pugio Buscano, et in valle Asperi alodem de Vernedas, et in Molledil, et alodem de Crodos, et de Salvaticos, et de villa Paladolo: et in comitatu Rosselionensi in villa Tiviro alodem cum finibus et terminis, et alodem de fonte Centuria, et de Reliano, et in villare Milano alodem qui fuit de Bonisilio; itemque alodem Basoni cum ecclesia Sancti Vincentii cum decimis et primitiis cunctisque rebus ad se pertinentibus, cum finibus et terminis suis, et alodem de Caucanet, alodem de Petra-Calce cum terminis et adjacentiis suis, et in villa Turilias, et in Sancto Laurentio, et in Judegas, et in Caldarios et alodem da Berchal: item in comitatu Feniolitensi, in valle Sauriniani villam quam nuncupant Valletam ad integrum cum finibus et adjacentiis suis, cum ecclesia Sancti Michaelis et ecclesia Sancti Petri, quæ est in Tabernullas cum suo alode, et alios alodes in eadem

villa, itemque ecclesiam Sanctæ Felicitatis, quæ sita est in Castellione cum suis alodibus, in villa Favarios, et in Regulella, et in Tiriliano, et in Cassanias, et in Pleucios: alodem etiam de villa Saccaria, et de Palmas, et de Campo Ursino, et de Petralas, et de Curbones et de Uxone, et de Coma-Calida, et Porcilianos, et de villa Pratis, et de Pricilianos, et de Cabannas, et de Virano. Et in valle Sanctæ Mariæ alodem, sed et vallem Sanctæ Crucis, et archangeli Michaelis, et beati Joannis quæ sita est in valle Alba, cum decimis et primitiis; sed et omnibus rebus ad eam pertinentibus. Castrum etiam Sancti Laurentii cum eadem Ecclesia, sed et cuncta ad eandem vallem pertinentia: alodem de villa Attendido, et in Chonosolo, et in Buliaco, et in Conredo; et in comitatu Redensi in villa Brevazello alodem. In comitatu Tolosano ecclesiam Sanctæ Mariæ quæ sita est inter duas aquas, cum decimis et primitiis et cum omnibus alodibus ad eandem ecclesiam pertinentibus, cum aquis et piscatoriis et vernetis; alodem de Algares subteriores, et in Algares superiores medietatem ecclesiæ Sancti Juliani, et medietatem de omnibus quæ ad eam pertinent, et alodem, et boscos: et in villa Texonarias ecclesiam Sancti Martini cum decimis et primitiis cunctisque rebus ad eam pertinentibus, sed alodem et boscos, et alodem de Cortevillica, et in villare Fagia alodem, et in villa Bexano alodem et molendinum, et in Artennago ecclesiam Sancti Quintini cum decimis et primitiis, et alodem in eodem loco, et in Ambliago alodem et molendinum cum caput aquis et piscatoriis, et in Viliago alodem et molendinum, et in Miliaris ecclesiam Sancti Saturnini cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, et ibidem alodem: Et in provincia Narbonensi alodem de Villare Aldrado: Et in comitatu Bisuldunensi villam Centens cum finibus et terminis suis, et alodem de Maliano, et ecclesiam Sancti Michaelis de Ortomadario cum decimis et primitiis et cum eadem villam, et in Cantens alodem, qui fuit Odonis, et alodem de Maneval, et alodem de Monte Canuto, et de Salletas, et in comitatu Impurdano, alodem de Castellione, et ecclesiam de Fluviano cum suis terminis et pertinentiis: in comitatu Barchinonensi in Lanaria alodem qui fuit de Abbarich, et in eadem civitate alodem terras et vineas: Et in Orta, et in Romanet, et in Fenestrellas alodes; et in Balncolos alodem; in comitatu Vallensi, in Mogoda, et in Galleches et in Tenes, et in Olineto, et in Palaciolo, et in Petrafitta, et in Aspicecell alodes; Et in civitate Minorissa alodes qui fuerunt Audesindi monachi. Et in comitatu Ausonæ alodem de villare Pauli, qui est juxta Castrum Salliforas, et alodes de Cheros: et in Sancto Hypolito et villa Palazol alodem. Hæc igitur quæcunque diximus vel quæ non diximus prædia, villas scilicet, ecclesias, parochias, fundos, casas, casales, terras cultas et incultas, campos, sylvas, vineas, prata, pecorum pascua, areas, torcularia, aquas,

aquarum ductus, vias molendinos, molendinarias A cum suis caput aquis, et piscatoriis, et cum salinis, et clibanis piceis, omnia acquisita vel acquirenda ad Sancti Michaelis cœnobium in valle Confluenti situm, pertinentia cum servos et mancipia, auctoritate illi servatur apostolica a nobis. Statuimus autem ut, quando abbas ipsius monasterii obierit, neque a regibus, neque a comitibus, neque a qualicumque persona, cupiditatis pecuniæ causa, neque pro qualicumque favoris inani gloria ibidem constituentur abbates, sed a cunctis ibidem degentibus servis Dei secundum Deum juxta Benedicti patris regulam eligantur abbates. Damus quoque licentiam ipsius loci abbatibus ubicunque vel a qualibuscunque voluerint episcopis suos clericos ordinandi, et a qualicumque sede eis placuerit chrisma accipiendi; et ut a nullo episcopo, nec ab illo cujus B situm est, nec ab alio possit excommunicari, vel aliqua eundem monasterium pertinens ecclesia. Statuimus etiam ut quis pœnitens, a liminibus exclusus ecclesiæ, quandiu ibi steterit, habeat licentiam introeundi, et omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque abbati vel monachis, et omnibus clericis ad monasterium pertinentibus, licentiam, nisi voluerint spontanee vel rogati, ad synodum non eundi. Confirmamus igitur et stabilimus amodo ut nullus rex, nullus princeps, nullus marchio, nullus comes, nullus judex, nullus episcopus, nec ulla magna parvaque persona aliquam vim vel invasionem in eodem cœnobio aut in suis pertinentiis facere præsumat. Pro quo et tuo divini iudicii obstatione, et anathematis interdictione promulgantes C decernimus ut non audeat aliqua persona vel præsumat contra hoc nostrum privilegium in aliquibus agere injuste, neque quis illud tentet frangere. Si quis autem, quod non credimus, parvi pendens privilegium nostrum tentaverit, de parte Dei omnipotentis sanctique ejus apostoli Petri, et nostra, qui ejus fungimur vice, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus. Si quis autem sancti cœnobii hujus adjutor existens, illum in quo potuerit elegerit, ditaverit et amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute.

Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in meuse D Novembri, indictione decima.

Bene valete.

V.

Sergii papæ IV privilegium pro monasterio Rivipullensi.

(Anno 1011.)

[COCQUELINES, *Bullar. ampl. Collect.*, I, 312.]

SERGIUS episcopus, servus servorum Dei, OLIVÆ religioso abbati Sanctæ Mariæ dominæ nostræ monasterii quod situm est in comitatu Ausonæ in valle Rivipollensis inter duo flumina, tibi tecumque manentibus, et per te tuis illorumque successoribus,

salus, et pax, et apostolica benedictio, quoad mundus permaneat. Amen.

Cum constet Dominum Deum nostrum honorem sanctæ universalis Ecclesiæ incessanter a propagatoribus beatæ fidei augmentare, necesse est ab illo totius jure regiminis ei concedere censura justi moderaminis liberalitatem, malorumque procul ab ea pellere pervasionem. Quocirca, quoniam convenit apostolicæ pietati benigna patentibus succurrere compassione, ideo nos tuis justis (etenim sicut sunt a nobis adjudicatæ, nam justæ sunt) annuentes precibus, omnes proprietates sive possessiones ipsius loci, fines vel limites cum adjacentiis præcipuorum prædiorum, cum omnibus ecclesiis, parochiis, villis, fundis, casis casalibus terris, campis, pratis, pascuis, silvis, garricis, areis, torculariis, aquis, aquarum ductibus, viis, molendinis, molendinariis cum suis caput aquis, et suis piscatoriis cultum et incultum, et quæcunque beata gloriosa virgo Maria ex colationibus fidelium in cœnobio Rivipollensi retinere videtur, nostro apostolico confirmamus privilegio. Concedimus itaque prædicto monasterio, quod in circuitu ejus habetur, alodem ex latere uno pergentem, quod discurrit per Tamarice, et infundit in Tezer; ab alio latere per aquæductum qui discurrit ultra villam Molas cum eadem villa Molas, et infundit in Tezer, deinde ascendit per torrentem ultra Engordans, et ascendit per Fornellos usque in Serram super silvam de Ordina, et pervenit in pago super Vilarzellum; ab ipso Vilarzello pervenit usque in pogium Calvellum, deinde pervenit in Serra super Guausago minore, et infundit in rivum Sancti Laurentii usque in flumen Freber, deinde ascendit per rivulum qui discurrit ad villam Babos, et pervenit ad villam Stamariz, et infundit in Tezer, et affrontat in villam Archamala, et inde in pogium Salomonis usque in villa Molas cum suis terminibus, quacunque auctoritatem habet in eadem valle per plurima loca. Simili modo constituimus de valle de Tentarios, villa Aramancias, Stuiolo major, ipsa Grivolosa, et alios per plurima loca. Piscationes quoque aquarum de Tezer a Risbamala usque ad Spata, et de Freter dē ipsa corba usque in Tezer. Mercati vero præfati loci, toloneum et omnem justitiam ibi peragendam ab integro concedimus. Parochiam de ipsa valle, ecclesiam Sancti Petri, cum cæteris ecclesiis sibi subditis, sicut Gotmarus episcopus ibidem concessit, vel successores ejus Idalcherius et Georgius episcopi cum decimis atque primitiis absque tributo. Alodem quod dicitur Matamala cum ecclesia Sanctæ Mariæ, et ecclesia de pugio Machonosio cum decimis et primitiis. Et habet affrontationes ex latere uno in pugio Transvadoni, pergit per ipsum rivolum usque ad alium qui pergit per ipsa loca, et injungit in torrentes qui discurrunt de Serra Viniclos usque ad Cinctum contra Tremolosa, et pergit per Serram usque ad portellam de Villalonga, et descendit in torrentem, descendit per Lobaria, et injungit in pugio Transvadoni. Et in eadem valle Matamala

alodem qui fuit Rodulphi episcopi, et parochiam de Vineolas, cum decimis et primitiis, quas Georgius episcopus concessit sancto Salvatore absque tributo, sicut in ipsa dote resonat; et alodem ipsum quem dicunt Campmanandati cum terminis et adjacentiis, totam videlicet villam. Et in Guausago alodem qui fuit de Guisallo et Seniofredo cum ecclesia, cum terminis et adjacentiis. Et alodem qui fuit de Joanne cum domo, terris et vineis, et ipsum boscum Libertini. Et in villa Stamariz ipsum alodem cum terminis, vel adjacentiis. Et in villa Ænove ipsum alodem, qui fuit de Tellemar, vel de ejus hæredibus cum terminis, et alodem quem tenet Petrus presbyter. Et in ipsa Silva, quæ dicunt Gualosa, cum terminis et adjacentiis. Et in Salton, alodem cum boscis, quos dedit dictus dominus Oliba, et boscum qui fuit de Sperandeo et de Ortes, cum terminis vel adjacentiis. Et alodem de Sasitos, et ipsos condaminas de Archamala, et alodem de Balbos, et alodem de Monleliols, et alodem de Guidmondi cum terris, vineis, silvis, cum ecclesia, et decimis, et primitiis cum finibus et terminis suis absque tributo. Alodem vero qui dicitur Salselles cum ecclesia S. Petri, cum decimis, et primitiis, cum finibus et terminibus suis absque tributo. In pago Berguitano locum Brositano alodem sicut in illorum iudicio resonat, et parochia Sanctæ Mariæ cum ecclesiis sibi subditis, id est, palatium Rodgarium ei ipsa Pera, cum decimis et primitiis absque tributo. Ecclesiam S. Vincentii, quæ est in Albiols cum alode et decimis et primitiis. Et in locum qui dicitur Suburbano alodem cum ecclesiis in villa quæ dicitur Guargalam. In locum qui dicitur Pontus, alodem cum ecclesiis, quas dedit Guifredus comes Sanctæ Mariæ ut alium alodem de Gargalam cum ecclesiis et decimis, et primitiis et terminis, et alodem de Nabars cum terminibus, et alodem de Nureo, et alodem de Montesclau, et alodes Torrentis profundi, et alodes de Folcunaria, et alodes ad calcem de castro Balzarens, et alodes de Begua, et de Anzano, et alodes dela Doixosa, qui fuerunt Bonifilii, et Lobatoni, vel de cæteris. Et ipsam vallem Marles cum villas et molendinos, et ecclesiam Sanctæ Mariæ cum decimis et primitiis, et alodibus cum suis terminis vel adjacentiis. Et alodes de Gaminacos, et ecclesia de Monte Clauso, et alodes de Benemide, et alodes de Serra, qui fuit Delanti, et alodes de Spurigia, et de Callers, et ipsæ valles de Boscedano cum villis, vel illorum terminos, et alodes de Palam. In civitate Minorissa alodem, id est casas, terras, vineas et alodes qui fuerunt de aliis hominibus. In Monte Serrato alodem cum ecclesia Sancti Petri, et Sancti Martini, et in cacumine Montis Serrati ecclesiam Sanctæ Mariæ et Sancti Asiseli, cum terris, et vineis, et molendinis, et silvis, atque garricis, et alodem qui dicitur Evelosa cum terris, vineis, molendinis, silvis, atque garricis; et in civitate Barchinona casas, cum curtibus, puteis, hortis, terris, vineis, quæ sunt infra civitatem et

terminos ejus, et alode de Camma cum ecclesia et decimis, et primitiis, et terminibus, et Enolosa cum suis pertinentiis. In comitatu qui dicitur Valles, casas cum curtes, hortos, terras, et vineas, et alodem de Digno, vel Engelfredo, et alodem de Canobellas, et alodem Mationa. In comitatu Ausona alodem palatii, et alodem qui dicitur Oligo, et Danielis villarem, alodem Saniliare, et alodem de Elzedelo cum terminibus, et boscos Rochæ Felicis, alodem Planezas. Et in comitatu Auzona alios alodes in multis locis, id est ipsa Deveza, et in Wistiliano casas, terras, vineas quamplurimas, et alodium, qui fuit de Borello comite de Paliars Miralie, cum suis terminis, et ipsos alodes quos dedit Gualdus ad Sanctam Mariam sicut ille tenebat, et pro donatione scribere fecit, et alodem quod Guillelmus dedit in Albedano cum terris, casis, et vineis, cultis vel incultis, et alodem de Serra, qui fuit de Gafredo, et alodem de Juniolosa, et alodem de Galinde campus qui fuit de Guiscafredus clericus, et alodes de Lociana, qui fuerunt Guillelmo filio Ermenairi, et alodem de Guisado cum molendinis, et alodes de Ovalo, quos dedit Gandamurus et Honestus, et Oliba clerici, vel cuncti homines, et alodes de Jonna, et alodes de rivo de Peras, et alodes de Saturano cum suis terminis, et alodem de valle Oriola cum suis terminis. In comitatu Cerdaniense valle Lilitense villa Armonedo cum decimis et primitiis, cum alode qui dicitur Lilledo, et Genebredo, pogium de Maranegas, et Marola. In locum qui dicitur Guarexer, ipso alode cum ecclesia, decimis et primitiis. In Cerdania alodem qui dicitur alozos, cum ecclesia, decimis et primitiis, alodem de Bar. Et in eadem Cerdania, alodes de Arreguall, et de Nassobell et de Monteliano, et de Bar, et Adoll. Et in Labertells alodem cum molendinis, et alodem de Villa-vetere cum ipsis ecclesiis, et alodem de Evall, et de Bellich, et de Masolio et de sancta Eulalia, et de Engils, et de Ger, et de Palaciol, et de Villa-Lobs, et de Oligua, et de Anama, et de Salciop, et de Equaleges, et de Ur, et de Centaflo-rida, et Angastuna, et de Estavar, et de Salagosa de Sed, et de Palaciolo, et de Valfamelica, et de Ezer, et de Esna, et de Psanezas et de Salteguall, et de Miella, et de Ventolano, et de Closellos et de Obzello et de Campancionos, Macana et de Meramors, et de Urriols, et de Cols cum pasturas, et Armonedum jamdictum cum ipsos boscos, et calino, et ipsas pasturas, et ecclesiam Sancti Romani cum terminibus, et alodes de pujo Malello, qui ibidem est, et Gomses, et Scurrigeres, et in eadem Cerdania in pluribus locis, casas, curtes, cum vineis et terris. Et in comitatu Urgellitanensi alodem qui dicitur Exeduli cum ecclesia Sancti Michaelis. Et in castro Cardona alodem quem dicunt Pradis, et cæteris aliis; et alodes de Scorbario cum ecclesiis et suis terminibus, et alodes de Cordinello cum ecclesia Sancti Cucuphatis cum suis terminibus, et alodes de Lagno, et Castrobone in

eodem comitatu alias terras et vineas. In valle Confluenti alodem, qui dicitur Evol, cum ipsa salices et pasturas, Et in eadem valle in multis locis vineas, et alodem de Sodames, et alodes de Wincedo, et de Macanos, et alodem de sagamano cum ecclesia Sancti Clementis cum suis alodibus, et in Soliano alodem, et in Corneliano terras et vineas; et in Arriano casas, terras et vineas, et alodem de Monsedo, et Vitamarias, et alodem de Fenestredo. In loco qui dicitur Bulla, terras et vineas, et casas, cum decimis et primitiis. In Vintolano terras et vineas. In campajonos casas, terras et vineas et in Rippas terras, casas et vineas. In Macana casas, vineas, terras. Et in comitatu Rossolionensi alodem de Tason, et Amasos de Petra-calce. Et in valle Speri alodem de Etaloris et alodem de Hermis. In comitatu Paloriensi alodes qui sunt in Basturcius cum ecclesiis, vel suis alodibus. In comitatu Bisuldunensi alodes qui fuerunt de Corbo, et Argilagarios, Valle-alta, Juviano, cum casis, vineis et terris; in locum qui dicitur Judaicas, ecclesia S. Petri cum casas, terras et vineas, cum decimis et primitiis, et oblationibus, et suis terminis vel adjacentiis. Et in Vernedas casis et terris, et alodem de Fulgosa, et de Secundella, et in Aqualia et alodem de Bag, qui fuit de Rarmardo, et Porrarias, et alodem de Blacarder cum boscis, pasturis et molendinis, et alodem de Brania, et ipsam tertiam partem de villa Palazol cum terminis et finibus suis: et alodes de Basso et de Viguliar et de Rivocano; et de Villalonga, et de Pineda, et alode de Bagonos: in comitatu Gerundensi in villa quam dicunt Celiano ipso alode, et alode de Emulano. In comitatu Cerdaniæ ipsum alodem, quod fuit Gualdaldi vicecomitis, cum ecclesiis superpositis, quæ ibi sunt, sive in locum, quem vocant in Valle vetere ecclesiam Sancti Martini, et Sancti Saturnini cum finibus et terminis, decimis et primitiis. Item in valle Asperi, villam quam dicunt Hermas cum finibus et terminis suis ac silvis. In Roveraso casas, cum terris et vineis, et eremis; item in Berguitano in villa Donegua: in comitatu Empuradense alodem de stagno salso. Et in Petralatense alodem de Castillione, et de Vallemala cum terminibus. Hæc igitur quæcunque diximus, vel quæcunque non dicimus prædia acquisita vel acquirenda ad sanctæ Dei Genitricis cœnobium in valle Rivipollensis situm pertinentia, auctoritate illi firmanur a nobis apostolica. Statuimus autem ut, quando abbas ipsius monasterii obierit, neque a regibus, neque a comitibus, neque a qualicumque persona pro cupiditate, pecuniæ causa, neque pro qualibet favoris inanis gloria ibidem constituentur abbates, sed a cunctis ibi de gentibus servis Dei secundum Deum, et juxta Benedicti Patris regulam eligantur abbates. Damus quoque licentiam ipsius loci abbati ubicunque vel a qualibuscunque episcopis suos clericos ordinandi, a qualicumque ei sede placuerit Chrisma accipiendi, et ut a nullo episcopo

PATROL. CXXXIX.

A nec ab ullo in cujus suum est monasterium episcopo, nec ab alio possit excommunicari, vel aliqua ad eundem monasterium pertinens ecclesia. Statuimus etiam ut quisquis pœnitens a liminibus exclusus Ecclesiæ quandiu ibi steterit, habeat licentiam introeundi et omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque abbati vel monachis, et omnibus clericis ad monasterium pertinentibus, licentiam nisi voluerint spontanee vel rogati, ad synodum non eundi. Confirmamus igitur et stabilimus amodo ut nullus rex, nullus princeps, nullus marchio, nullus comes, nullus iudex, neque ulla magna parvaque persona aliquam vim vel invasionem in eodem cœnobio aut in suis pertinentiis facere præsumat, pro quo et sub divini iudicii obtestatione, et anathematis interdictione promulgantes decernimus, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum neque quis illum frangere tentet. Si quis autem, quod non credimus, nec timens Deum, et nostrum parvipendens privilegium, quod concedimus, verbo factove dirumpere tentaverit, hunc quisquis ille fuerit, de parte Dei omnipotentis, sanctique ejus apostoli Petri et nostra, qui ejus fungimur vice, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus. Si quis autem hujus sancti cœnobii adjutor existens, illum in quo potuerit elegerit et amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute: sitque portio ejus paradisi, hæreditas illius Dominus Christus, pax et consolatio ejus, ubi semper et gaudium et dolor nullus.

Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii, et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Novembris, indictione decima.

Bene valete.

VI.

Sergius IV papa confirmat foundationem monasterii S. Petri Feniliotensis, et bona ad illud spectantia.

(Anno 1011.)

[COCQUELINES, *Bullar. ampl. collect.*, I, 314.]

SERGIUS episcopus, servus servorum Dei.

Si domus excellentissimæ speculationis sanctissimæ matris nostræ Ecclesiæ impellimur curam satagere, et ob studium divini cultus pro religione sacrorum locorum promovemur præcogitare illorum sublimitatem atque stabilitatem, ut soli Deo servitium valeant habitantes in ea impendere; hoc nobis decet pio labore assuescere, ut anime Christo dicatæ, quæ se in diebus vitæ illorum servituti contradiderunt, perseverent, sub ejus militia imperturbatæ, nec non et illa illic maneant per auctoritatem nostræ sedis apostolicæ, auctoritate nobis concessa, sub ejus videlicet, cujus nos fruimur vice, fide tenus firma, quæ votive a Christianis in Dei laudibus contradita sunt. Igitur omnibus episcopis, ducibus, comitibus, et sanctæ Dei Ecclesiæ primatibus præsentibus scilicet et futuris fidelibus, notum esse volumus quia dilectus et specialis filius noster Bernardus comes gloriosus suggestit aposto-

atui nostro quod in comitatu Feniolensi vellet se-
undum institutionem canonicæ auctoritatis mo-
nasterium construere in quodam venerabili loco,
qui est consecratus in honore sancti Petri apostoli,
deprecans ut idem monasterium nostræ apostolicæ
præceptionis muniremus privilegio. Cujus petiti-
onem salubrius ob amorem Dei adimplere studentes
decernimus per hujus nostri privilegii dignitatem,
ut omnia quæ antiquitus cujuscunque generis in
eodem votive contradita sunt loco, sive prædia,
sive in decimis, sive in primitiis, sive in cæteris
redhibitionibus ecclesiasticis, perenniter persistere
jubemus ibidem mancipata alodia, vel quæ præfatus
comes in eodem subrogat loco, vel quæ moderno
videntur ad eundem locum tempore pertinere, per
hanc nostri privilegii auctoritatem in prænominato
subrogamus loco; quorum nomina sunt hæc: eccle-
siam Sanctæ Mariæ de Valle, et ecclesiam Sancti
Andrææ. et ecclesiam Sancti Martini de villa Pri-
nianas, et ecclesiam Sancti Jacobi cum decimis et
primitiis, et alodiis, redhibitionibus illarum, hac-
tenus et alodium de villa Archavis cum terminis,
et finibus suis, nempe et alodium quod Wadal-
lus de eodem loco abbas in villa S. Felicis acqui-
sivit sive per parentes, sive per qualemcunque
vocem: similiter et alodium de villa Regulella, et
quod Pontius frater jam dicti abbatis ibidem votive
subrogavit. Hæc omnia prædia supra nominata a
fidelibus ibi collata, vel quæ deinceps fuerint ac-
quisita cum eodem monasterio sub sanctæ Ro-
manæ Ecclesiæ et nostræ sedis apostolicæ recipi-
mus munimine, hoc statuentes ut deinceps nulla
unquam subrogata persona præfatam ecclesiam at-
que monasterium cum suis omnibus supra taxatis
sub jure alterius ecclesiæ eam subjugare præsumat
neque placitos publicos, sive per homicidia, vel pro
cujuscunque culpa valeat peragere vel functionem
sive temporale servitium ex eodem monasterio exi-
gere; sed liceat abbati præfato, et successoribus
suis sub nostræ institutionis servitio quiete vivere,
nec licentia sit cuiquam magnæ parvæque personæ
ex ejus rebus omnibusque ad eum pertinentibus
exinde auferre, sed omnia in eodem loco per nostri
privilegii auctoritatem perenniter maneant dotata.
Concedimus etiam præfato abbati et successoribus
suis chrisma de quacunque sede ejus placuerit re-
cipi, vel clericos eorum ordinandi. Si quis autem,
quod non optamus, nefario ausu præsumperit hæc
quæ a nobis in eodem sancto loco concessa sunt, et
a nobis pro stabilitate jam dicti monasterii statuta
sunt, refragare, aut in quoquam præsumperit
transgredi, sciat se nostri anathematis vinculo in-
nodatum, et cum diabolo, et ejus atrocissimis
pompis atque Juda traditore Domini nostri Jesu
Christu æterni incendii supplicio concremandum.
At vero qui pio intuitu observator in omnibus existi-
terit, custodiens hujus nostri privilegii statuta, be-
nedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo
nostro multipliciter consequatur et vitæ æternæ ef-
fici mereatur particeps in sæcula sæculorum. Amen.

A Scriptum per manum Benedicti notarii regio-
narii, et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in
mense Novembris, indictione decima.

Bene valete.

VII.

*Sergii IV papæ privilegium pro monasterio
Canigonensi.*

(Anno 1011.)

[COCQUELIN., t. 1, p. 315.]

SERGIUS episcopus, servus servorum Dei.

Quoniam divina annuente pietate sedula mos in
nostris prædecessoribus exstitit prosperis sive ad-
versis omnium hominum diligentius vigilare, et in
necessitatibus subvenire, quo malum in animo re-
secare possimus, bonum vero apostolicis benedi-
ctionibus corroborare: quapropter nos, qui eorum
gestamus infulam, illorum utique volumus vestigia
sequi, ut omnes videlicet homines sub nostris tem-
poribus a Deo constitui gaudeant, et Deo auxiliante
perenniter nomen tantæ dignitatis decus, et com-
moda ferant. Ideo quia Christo distribuentem Petri
principis apostolorum vicem gestamus, hoc quod
facimus inconvulsum manere volumus, ut nulla
laicalis persona seu episcoporum vel clericorum
nostris obstet præceptis aut contradicat, ne in
multis maledictionibus incurrat. Igitur quia postu-
lastis a nobis, Guifrede dilecte comes, quatenus
ecclesiam sancti Martini tibi concederemus, ut pro
tuorum peccatorum, sive tuorum parentum remis-
sione in ea monasterium faceres, et de tuis siqui-
dem prædiis illi sanctæ Ecclesiæ concederes; hæc,
charissime filii petitiio nobis bona videtur, et an-
nuente summo Rege illam præfatam ecclesiam cum
omnibus pertinentiis tibi concedimus, et apostolica
auctoritate confirmamus, et eam in perpetuam in-
convulsam manere sancimus. Concedimus, etiam
prælibatæ ecclesiæ ut nunquam obnoxia sit servi-
tuti alterius, semper sit libera et apostolicis privi-
legiis exaltata, per se in ævum maneat subli-
mata. Quas autem possessiones aut prædia seu
confinia cum suis omnibus pertinentiis rebusque
cunctis usque huc acquisitis, villas scilicet, ecclesias
cum illarum pertinentiis, parochias, fundos, casas
cum illarum pertinentiis, parochias, fundos, casas
casales, costales, terras cultas vel incultas, campos,
silvas, vineas, prata, pecorum pascua, areas, toreu-
laria, aquas, aquarum ductus, vias molendinas,
molendinarios cum suis caputaquis, et piscato-
riis, cum salinis, et clibanis piceis, omnia acquisita,
vel acquirenda Sancti Martini cœnobio in valle
Confluenti in monte Canigonensi in pace tenere, et
possidere sine alicujus inquietudinis damno decre-
vimus. Statuimus autem ut, quando abbas ipsius
monasterii obierit, neque a regibus, neque a comi-
tibus, neque a qualicunque persona cupiditatis pe-
cuniæ causa, neque pro qualicunque favoris inanis
gloria ibidem constituentur abbates; sed a cunctis
ibidem degentibus servis Dei secundum Deum juxta
Benedicti Patris regulam eligantur abbates. Con-
firmamus ergo, et stabilimus amodo ut nullus

rex, nullus princeps, nullus marchio, nullus comes, A nullus iudex, nullus episcopus, nullus abbas aliquam vim vel invasionem ac subjugationem in eodem cœnobio aut in suis omnibus pertinentiis facere præsumat. Pro quo sub divini iudicii obtestatione, et anathematis interdictione promulgantes decernimus ut nulla unquam magna parvaque persona ullo ingenio, cujuscunque sit ordinis, hujus nostri apostolici privilegii ausus sit frangere. Si quis autem, quod non credimus, parvipendens privilegium nostrum, disrumpere tentaverit, de parte Dei omnipotentis, sanctique ejus apostoli Petri, et nostra, qui ejus fungimur vicem, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus. Si quis autem sancti cœnobi hujus adjutor existens, illum in quo potuerit elegerit, dilaverit et amaverit, hic Dei B omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione scandere se gaudeat in virtutem de virtute.

Scriptum per manus Benedicti notarii regionarii, et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Novembris, indictione decima.

Bene valete.

VIII.

Sergius IV papa monasterium Arulense sub protectione sedis apostolicæ recipit, et a cujuscunque personæ, etiam episcopi ordinarii, jurisdictione eximit.

(Anno 1011.)

[COCQUELIN., *Bullar. ampl. Collect.* 1, 316.]

SERGIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Domino filio GAUZBERTO religioso abbati venerabilis monasterii sanctæ ac perpetuæ Virginis Mariæ C dominæ nostræ, quod situm est in Asperiensi valle, atque comitatu, tibi tuisque successoribus in perpetuum.

Tunc summæ apostolicæ dignitatis apex in hoc divini prospectus nitore dignoscitur præfulgere, cum in exercendis Dei laudibus sui impensius studebit laboris exercere certamen. Ob hoc debita nos Ecclesiæ apostolicæ pastoralis compulsi sollicitudinis cura, quæque ad stabilitatem piorum pertinere dignoscitur locorum, ubertim promulgari, et apostolicæ institutionis censura confirmari, et cum solo apostolo Petro legamus, omnium tam clericorum, quam laicorum esse curam divinitus a Domino concessam, illius vicariam sua vice præsentis sæculi dispositione, et tutare omnia atque in omnibus prosperis seu in adversis subvenire auctoritate apostolica. Nos ergo qui ejus, quamvis immeriti, vicem gerimus, suffragante Deo, monasterium præfatæ perpetuæ Virginis Mariæ amodo deinceps tenere, defendere, atque protegere sub nostro jure nostroque patrocínio disposuimus, et ut privilegii sedis apostolicæ infula decoretur sub jure et dictione. sicut diximus, sanctæ nostræ cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ, constitutam nullius ecclesiæ alterius jurisdictionibus submitatur. Pro qua re vestris propriis desideriis obtemperare satagimus. Postulastis enim a nobis quatenus per nostri privilegii auctoritatem concederemus, et confirmarem præfato monasterio scilicet cellulas, et

prædia cum mansionibus, vel possessionibus ad eundem locum pertinentibus. Confirmamus etiam in præfatum monasterium cellam scilicet Albaniani cum ecclesias duas ibidem constitutas, ecclesiam namque Sancti Petri, nempe et Sancti Michaelis archangeli cum decimis et primitiis et oblationibus fidelium, sicuti in dotibus earum scripta reperientur. Terminos vero concedimus, vel confirmamus huic cellulæ sicuti in vestro regali præcepto resonat. Mansos vero de villa Ollarias cum fundis, et possessionibus suis, alaudem etiam de custodia cum ecclesia Sanctæ Mariæ, sive ecclesiam Sancti Laurentii sibi subjectam, cum decimis et primitiis, et oblationibus fidelium. In Giro vero prædia ad eundem locum pertinentia. Imprimis in villa Pratis, mansos, cum fundis, agris vinalibus, molindinariis vel caput-aquis piscatoriis, cultum vel incultum ad eundem locum a fidelibus antiquitus subrogatum et villare Cumquotus cum vineis et terris, et piscatoriis simul cum ipso alaude de Maures vel de Maniaches, vel de Madaloth cum terris et vineis cultum vel incultum, et Mansos de Bennato. Confirmamus etiam pascua gregibus vestris, etiam culmen de Vesias, sicut in præceptis regalibus vobis constat esse concessum. Vallem etiam Riviferrarii, quam obtinuistis ex curia comitali, simul cum valle vetere Riviferrarii, quam obtinuistis superiori et subteriori cum ecclesia Sancti Martini Curtio Savini cum decimis, et primitiis, et oblationibus fidelium, cellulam sancti Petri, et ecclesiam Sanctæ Columbæ, et ecclesiam Sancti Stephani cum decimis et primitiis, et oblationibus fidelium, simul cum ipsos decimos de Frexeno, et alaudem castelli curvi, et villam Cleranos, vel de Bonabosco, et mansos de Beceda, vel de Arlelas, Balnea quoque, et villare Cotæleto, simul cum totam illam veterem vallem ad eundem monasterium pertinentem sicut per præcepta regalia vel per donationes fidelium vobis antiquitus concessum fuit, vel moderno votive concessum est. Alaudem siquidem Palandani cum terris et vineis, et mansis et molendinis vel caput-aquis. Et in Rivo-nigro mansos duos, cum terris et vineis ad eorundem mansos pertinentibus. Ecclesiam montis Aurioli cum decimis, et primitiis et redhibitionibus, atque oblationibus fidelium simul cum ipso alaude de præfata villa Montis Aurioli. Prædictam vero ecclesiam Sancti Michaelis archangeli cum decimis et primitiis, et redhibitionibus, atque oblationibus fidelium. Confirmamus illi terminum ex parte una parochiæ Sancti Fructuosi de Castro-camelos, de alia vero parte in termino parochiæ Sancti Joannis de villa Ulmos, de tertia denique parte termino Sancti Martini parochiæ de Laurisione, de quarta siquidem parte in vinea communalis simul cum ipso decimo de Poncione, vel de Illiardis sorore sua. Alaudem vero de villa Moletto, vel Molletello simul cum ecclesia Sancti Michaelis archangeli. Per nostri vero privilegii dignitatem damus præfatæ ecclesiæ termina de una parte in valle magna Ferraria, id est, in colle de Lebraria; de alia vero parte in ter-

mino de parochia Sancti Petri, qui dicitur Serra, vel del Aquabula; de tertia quoque parte in termino de Civennago, de quarta siquidem parte in parochia Sancti Saturnini. Quantum infra istis terminibus fundatum esse videtur, tam cultum quam incultum, et prænominatis possessionibus decimas, et primitias cum oblationibus fidelium his prælibatis parochiis ad possidendum perenniter contradimus. Præcipimus etiam auctoritate apostolica, ut nullus episcopus, omnisque generis persona infra jam dicta termina de his duabus prænominatis parochiis novellam sibi ecclesiam construere præsumat, nec clericos alios eligere ad eorum functiones peragendas nec alias ecclesias erigendas ad ministerium audiendum, nec ulla persona clericorum eis sacrum ministerium exercent his qui prædicta termina videntur habitare, nisi tantummodo hi qui per manus abbatis præfati cœnobii fuerint subrogati in his supra nominatis duabus parochiis. Qui aliter præsumpserit, nostræ auctoritatis sententia excommunicationis vinculo feriatur. Enim vero et confirmamus in præfato monasterio alios omnes alodios, qui a fidelibus Dei in prælibato monasterio collati reperiuntur, scilicet villam Tordarias, cum finibus suis, et villam Fullonicam cum ecclesia sancti Martini cum decimis et primitiis suis, et oblationes fidelium; nempe et villare qui vocatur Kastu cum ecclesia Sancti Joannis cum decimis et primitiis, et finibus suis. Plane quidem, et alaudem de villa Cassamolas, ecclesiam quoque Sanctæ Mariæ, quæ dicitur Pannessiæ sub tuitione domini Bernardi comitis, et abbatis prædicti monasterii ad construendum, et ordinandum cum dona fidelium quæ ibi fuerint subrogata siue aliqua minoratione vel deterioratione. Stabilimus simul cum omnia ipsa quæ deinceps videtur augmentare vel juste acquirere omnia in omnibus quidquid præfatum cœnobium videatur habere, vel deinceps acquirere sub nostræ defensione certitudinis recipimus omnimodo: insuper censura apostolica statuentes sub divini iudicii obtestatione, ut nullus Ecclesiæ episcopus in præfato monasterio ditionem quamlibet, aut excommunicationem præsumat inferre, nec in eorum ecclesiis, neque in eorum possessionibus. Jubemus insuper ut omnes nocivæ ecclesiasticæ venditiones, vel commutationes, quæ ab abbatibus vel episcopis olim de eodem monasterio factæ sunt, ex auctoritate nostra omnino vacuæ et invalidæ persistent: quia scriptum est quia, quod semel offertur Deo auferre minime liceat. Damus etiam potestatem monachis ipsius loci secundum regulam Sancti Benedicti ex eorum propria congregatione, vel unde aptum esse perspexerint, abbatem eligendi, et synodum, nec ipsis nec clericis eorum non custodiri chrisma unde eis placuerit recipiendi, et clericos eorum, in quacunque sede elegerint ordinandi et ut omnis pœnitens, quandiu ibi steterit, licentiam habeat ecclesiam introeundi, vel qui ibidem dictum fuerit audiendi. Hæc igitur quæcunque supradiximus auctoritate illi

A confirmantur a nobis apostolica. Si quis autem, quod fieri non credimus, temerario ausu contra hujus nostri privilegii statuta, quod concedimus dirumpere tentaverit, nisi resipuerit, auctoritate Dei omnipotentis et sancti Petri apostolorum principis atque nostra, qui ejus fungimur vice, anathematis vinculis indissolubiliter innodandum, et a regno Dei se sentiat alienatum. Prædictum vero monasterium nobis tributarium eligimus per singulos annos duos bizantios. Qui autem prædictum sanctum monasterium sanctæ sedis tributarium in quo potuerit elegerit, et nostri privilegii observator extiterit, pax super illum sit et misericordia benedictionis, in omnibus rebus locupletatus gratia sciat se adepturum gaudia sempiterna.

B Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii, et scriniarii sanctæ nostræ Romanæ Ecclesiæ, in mense et indictione decima.

Bene valete.

LX

Privilegium Sergii IV papæ pro monasterio Montis Majoris.

(Anno 1009-1012.)

[*Gall. Christ. nov.*, 1, 104]

SERGIUS episcopus, servus servorum Dei.

Notum omnibus fieri volumus, præcipue Amalrico archiepiscopo, Poncionique archiepiscopo, Eldiberto, Jocelino, Almerardo, et Frodoni episcopis, cæterisque tam clericis quam laicis, salutem et benedictionem apostolicam, etc. Sciatis quod Archinricus abbas ad nostram apostolicam sedem Aubertum monachum misit, ut nostra benedictione Stephanus episcopus ecclesiam S. Mariæ, S. Joannis et S. Petri, ac Sancti Benedicti consecret ac benedicat. Id scitis, facimus in ejus consecratione talem benedictionem et absolutionem concedimus, ut quicumque ad eam pœnitens in consecratione ipsius advenerit, tale remedium percipiat. Ibi tertiam partem pœnitentæ illi dimittimus, et ecclesiam usque apud caput anni ei reddimus, et pacem et capillos incidere habeat; et si mors in capite anni evenerit, vel infra annum, ex nostra parte absolutus permaneat, et si desiderans per infirmitatem annualiter venire nequiverit, et interveniente morte occubuerit, in eam absolutio permaneat. Aldibertus vero et Rainardus qui hanc causam propter amorem Dei fieri in eorum potestate adjuvando cupiunt, de pœnitentia de qua modo suspirant absoluti sint, et habeant integram licentiam et possibilitatem in quantum voluerint tam ipsi quam sui, augendi et crescendi eundem locum noviter ædificatum, et cœnobium Montis Majoris, quod juris est Romanæ Ecclesiæ, et sancti Petri, et nostri, tam in honoribus ecclesiasticis, quam in sui potestate habent, quam in cæteris possessionibus juxta piam petitionem venerabilis abbatis prædicti loci Archinrici, et modo et in futuro, sicut olim Lambertus pater eorumdem militum conveniendo scribere fecit. Quicumque vero huic loco Corteno vel Monti Majori bene fecerit,

talem benedictionem accipiat, sicut diximus, et qui ad hanc ecclesiam ibit, securus de omnibus inimicis suis vadat, et qui ei aliquod impedimentum præstiterit, sciat is excommunicatum et anathematizatum. Si quis itaque, quod non optamus, temerario ausu, etc.

Sergius sanctæ catholicæ et apostolicæ Ecclesiæ præsul. Petrus episcopus, Crescentius episcopus, Petrus episcopus, Gregorius et Stephanus episcopi.

Datum Laterani per manus Joannis sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconi cardinalis.

X.

Sergius IV papa Amalricum Aquensem archiepiscopum ob Vexatum Montis Majoris monasterium redarguit.

(Anno 1009-1012.)

[*Gall. Christ. nov.*, I, 63.]

SEGIUS episcopus, servus servorum Dei, omnibus archiepiscopis, episcopis, ducibus, marchionibus et comitibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Nobis clamor nobilissimæ comitissæ Adelaidis delatus est, et monachorum S. Petri super filios Nebelongi, Rainaldum videlicet, Willelmum et Lanfredum, et archiepiscopum Amalricum Aquensem, qui fortiter devastant monasterium Montis Majoris, quod est sub potestate sancti Petri et nostra, et insuper villam quæ nominatur Pertusus, per virtutem illorum deprædaverunt et cremaverunt, tandiu quousque inhabitabilis permanet. De qua causa, monemus et rogamus auctoritate apostolorum et nostra, supra dictum Aquensem archiepiscopum, ut ipse primus satisfaciat: deinde cum cæteris comprovincialibus archiepiscopis, episcopis, atque fidelibus Christianis, qui imperio Provinciæ habitant, faciat venire infantes Nevelongi, et ad congruam emendationem illos admoneat de gravi damno, quod injuste intulerunt monasterio B. Petri. Si vos audierint et emendaverint, Deo gratias. Si autem contempserint obedire vobis et apostolicis præceptis, excommunicamus illos, ac maledicimus ex parte Dei et S. Mariæ, et auctoritate B. apostolorum, etc. Insuper rogo omnes vos qui Deum curam habere videmini, ut, sicut ego excommunico, similiter et vos faciatis, et constringantur vinculo anathematis, qui vi sæculari vastant atque dissipant sine voluntate abbatis et monachorum, terras retinent, quas nos et antecessores nostri tradidimus, et corroboravimus cœnobio supra dicto.

XI.

Sergius IV papa Gratiano abbati et omnibus habitantibus in castello et civitate Corgnito præcipit ut ecclesias Peregrini et S. Michaelis Guidoni abbati Farfensi restituant.

(Anno 1009-1012.)

[*MABILL.*, *Annal. ord. S. Bened.* IV, 206.]

SEGIUS episcopus, servus servorum Dei, GRATIANO abbati, et omnibus habitantibus in castello

A Corgnito, salutem charissimam cum benedictione apostolica.

Nostra cura pastoralis talis est, Christo favente, ut discordantes clericos vel laicos ad concordiam revocemus. Ideo monemuste, prædicte Gratiane abba, et omnino jubemus ut, secundum præceptum regulæ Sancti Benedicti, humiliter te sub Guidone abbate monasterii Sanctæ Mariæ quod ponitur in Farfa; et quidquid contra prælibatum monasterium injuste egisti, citius emendes, et ecclesias, quas jam dicto abbati contendis, scilicet Sancti Peregrini et Sancti Michaelis cum omnibus suis pertinentiis, reddas illi. Quod si facere nolueris, ab omni officio sacerdotali maneat alienus. Similiter mandamus omnibus prædictis hominibus, vel aliis, qui tibi B contra hanc nostram jussionem adiutorium præstare voluerint, ut extra Ecclesiam maneant, usque dum per satisfactionem emendaverint.

XII.

Sergius IV Ecclesiæ Bambergensi privilegia tribuit.

(Anno 1009-1012.)

[*Vide in BENEDICTO VIII privilegium pro eadem Ecclesia, ad an. 1013.*]

XIII.

Sergius IV monasterii S. Vincentii Vulturvensis possessiones et privilegia confirmat.

(Anno 1012.)

[*UGHELLI, Italia sacra, VI, 390.*]

SEGIUS episcopus, servus servorum Dei, HILARIO venerabili abbati ex monasterio Christi martyris Vincentii, et pro te vener. monasterio, tuisque successoribus in perpetuum.

Cum magna nobis sollicitudine cura insistit pro universis Dei Ecclesiis, ac piis locis vigilanter, ne aliquam necessitatis jacturam sustineat, sed magis propria utilitate stipendia consequatur; ideo convenit nos pastoralis tota mentis integritate eorundem vener. locorum maximæ stabilitatis integritate procurare, et sedule eorum utilitati subsidia illi conferre, et Deo nostro omnipotenti id quod pro ejus sancti nominis honore, etiam ad laudem atque gloriam ejus divinæ majestatis venerabilium nostrorum etiam contulere locis, sitque ac optabilem nobis, quæ ad ejus locum plenissimam misericordiam dignum hujusmodi pii operis in sidereis arcibus conferant remunerationem. Igitur quia petistis a nobis quatenus monasterium B. Vincentii martyris situm supra fluvium, quod dicitur Vulturum, in territorio Beneventano partibus Samniæ, una cum suis pertinentiis et monasteriis, videlicet monasterium B. Petri apostoli positum juxta fluvium Sabbati territorio Beneventano, sed et monasterium S. Dei genitricis Mariæ in loco, qui dicitur Locosano. Item monasterium Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, quod positum est in Alife, nec non et monasterium in honore S. Mariæ ædificatum, videlicet in territorio Marsicano loco Apinianici, porro et monasterium S. Mauri infra comitatum Atinensem, etiam aliud monasterium S. Dei genitricis

Mariæ positum in territorio Pinnense in loco, quod A Mosano dicitur; enimvero et monasterium aliud consecratum in honorem S. Dei genitricis Mariæ in loco, qui dicitur Duas basilicas. Item et alia cella S. Mariæ juxta fluvium Trinio, quoniam quidem, et cella S. Sossii in Liburia, locusque Pantano cum integro ipso Waldo pertinente ipsi monasterio S. Vincentii, quod habet fines de prima parte via antiqua, qui venit ad ducenta, qui decernit inter hæc, terra, seu Waldo, et alia terra, et Waldo, qui fuit prædicti monasterii, et terra alia ipsius monasterii, et qualiter demergit via antiqua, qui vadit ad ipsa piscina jam dicti monasterii, et demergit via ipsa inter ipsas terras, et Waldo jam dicti monasterii, et terra alia ipsius monasterii, quæ dicitur de Tortora, et terra de hominibus, qui ibi affines sunt, et sicut incipit super ipsa piscina, et qualiter revolvit super ipsa terra de eodem Waldo, et eadem terra de Tortora, et vadit ad ipsum Pantano prædicti monasterii, et perrexit per ipsum Pantanum, et Silva, et palude usque in ipso frigido. De quarta vero parte sine jam dicto frigido, et jam dicto laneo etiam una cum aliis monasteriis et cellis cum casis et casalibus, cum servis et ancillis utriusque sexus ibidem residentibus, vel cum omnia et in omnibus suis pertinentiis tibi, tuisque successoribus abbatibus, qui ibidem in tempore fuerint. Concedimus ut sub jurisdictione sanctæ nostræ cui Deo auctore deservimus Ecclesiæ vobis attinendum nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittantur. Pro qua re piis desideriis faventes, ac nostra auctoritate quod expositur, mancipamur. Et ideo concedimus vobis vestrisque successoribus abbatibus licentiam apostolicæ sedis nostræ, ut quamlibet Christianitatem indigentibus in prædicto vener. monasterio, qualis episcopus vobis ad invitandum jure volueritis habendi potestatem omnino concedimus ad Ecclesias confirmandas, seu abbatem consecrandum. Etiam similiter ordinationem de subdiaconibus, et diaconibus seu presbyteris per tempora faciendum, et ad omnem gradum ecclesiasticum ibidem in tempore adimplendum. Protestamur etiam nullus episcopus exinde debeat subdiaconum, diaconum, seu presbyterum ad suum concilium provocare, nisi sua fuerit voluntas, aut abbatem, vel monachum nullo modo judicare, vel excommunicare. Volumus etiam et apostolica injungimus auctoritate vobis vestrisque successoribus abbatibus, qui ibidem in tempore præordinatus fuerit de qualicumque Ecclesia sacerdos, vel clerici venerint ad habitandum, aut in conversatione fratrum, sive monachicum suscipiendi habitum, se contulerit, statim recipiendi; chrisma vero et oleum sanctum a quali episcopo vobis voluntas fuerit, impetrandi. Liceat semper et secundum, ut diximus, sub apostolicam nostram potestatem, et omnem cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in præfato ven. monasterio ditionem quamlibet habere hanc auctoritatem, præter sedem apostolicam prohibemus, ita ut, nisi ab abbate mo-

nasterii fuerit invitatus, nec missarum solemnitatem quispiam celebrare præsumat. Statuentes apostolica insuper censura sub divini judicii obtestationibus, et validis atque atrocibus anathematis interdictionibus, ut nullus unquam præsumat quispiam alius cujuscumque dignitatis præditus potestate, veleliam in eodem venerabili monasterio, vel cujus causis incumbere, aut de rebus, et possessionibus, vel Ecclesiis subjectis, vel quidquid de his exinde inesse videtur quoquo modo auferre, aut alienare, nec quamlibet malitiam, aut jacturæ molestiam ibidem sive pacis, sive barbaricis temporibus quoquomodo inferendum præfatum perenniter, ut dictum est tam pacis quam barbarici temporis firma stabilitate decernimus sub jurisdictione sanctæ Ecclesiæ nostræ permanen. Promulgantes nempe et hac auctoritate B. apostolorum principis coram Deo et terribili ejus examine pro futuro per hujus nostri apostolici privilegii, atque constituti sancimus, atque decernimus, ut loca quæ ab abbatibus cujuslibet, quæ vobis in eodem præfato vener. monasterio S. Vincentii mart. commutata, vel etiam concessa sunt, nec non et alias locorum possessiones, quæ a regibus, ac ducibus, vel castaldeis, universis Christianis in eodem sancto loco largita atque oblata sunt, aut in posterum illic concessa fuerint, firma stabilitate juri ipsius præfati ven. monasterii existenda atque in perpetuum permanenda statuimus. Nec licentia sit, ut dictum est, et ejus, vel omnibus eidem monasterio pertinen. cuiquam magnæ parvæque personæ auferre, aut præfato juxta id, quod subjectum eisdem ven. locis apostolicis constitutis, atque privilegiis consistat in concurrentium permaneat. Et liceat eosdem monachos de sua congregatione abbatem semper eligere, liceat ipsum abbatem, qui fuerint suos judicare monachos non solum virile monasterium, sed etiam muliebre monasterium sibi subjectum. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate ven. monasterii statuta sunt refragare, aut in quoquam transire discilium, anathematis vinculo innodatus, et cum diabolo, et ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterno incendio concremandus deputetur. At vero qui pio intuitu observaturum, et in omnibus extiterit custodiens hujus nostri apostolici constitutum ad cultum Dei respicientibus, benedictionis gratiam, vitamque æternam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, et vitæ æternæ particeps effici mereatur.

Scriptum per manus Benedicti notarii regionarii, et scriniarii S. R. E. in mense Februario indict. x. Bene val. Data v Kal. Martii per manus Petri, Domini gratia episcopi S. Prænestinæ Ecclesiæ, et bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis, anno Dei propitio pontificatus domini nostri Sergii sanctissimi IV papæ sedente anno 3, indict. supradicta decima.

XIV.

Sergii IV papæ privilegium pro monasterio Bellilicensi.

(Anno 1012.)

[*Gallia Christiana*, vet. ed., I, 756.]

In nomine Domini Salvatoris nostri Jesu Christi, anno. . . . propitio pontificatus domni nostri Sergii summi pontificis universis quarti papæ, in sacratissima sede beati Petri apostoli, tertio, indictione x mense Aprilis die xiv.

Quia mens humana semper in cogitatione posita esse dignoscitur, et animi uniuscujusque pro diversis causis et sollicitudinibus, huc illuc divagando discurret, nec valet omnia explere sermone, nec futura tenere memoria quæ geritur; idcirco notum prudentissimis viris ingenuis, litterarum repertum est, ut quæ mente inquirimus, litteris exaremus. Et ideo, ego Sergius divina gratia quartus sanctæ Romanæ Ecclesiæ pontifex, servus servorum Dei, universæ Ecclesiæ populo notum esse volumus, præcipue successoresque nostri, et cohabitatoribus sacris Lateranensis palatii, qualiter ad nostram apostolicam sedem lamentando venit quemdam Hugo venerabili archiepiscopo sanctæ Turonensis Ecclesiæ, et de monasterium quem Fulco a noviter construxit, et pro animæ suæ remedium beati Petri apostolicæ nobis obtulit, proclamavit et quærelam suam circa nos, ita disponere cœpit dicens: « O Domine papa, cur consecratione monasterii quem Fulco vobis obtulit, quod infra nostri archiepiscopatus parochiam fundatum esse dignoscitur nobis auferri vultis? » Cum ego ab eodem Hugone archiepiscopo talia audissem, statim ad nostram præsentiam arcessere fecimus, episcopis cardin. presbyteris diaconibus, subdiaconibus, et non paucis de clero iudicibus quoque Romuleis, multisque etiam viris nobilibus, ibi coram assistentibus, quorum nomina suis manibus inferius ascripta tenentur, et nunc seriâtim intimare studemus, videlicet: archiepiscopo Lugdunensi Ecclesiæ, Petrus episcopus Prænestinæ, Benedictus episcop. Portuensis, Joannes qui et nomine vocatur Lavicænsis Ecclesiæ episcop., Gregorius episcop. Sylvæ candidæ, Petrus episcop. Vipernensis Ecclesiæ. Amico presbyter cardinalis, Stephanus presbyter card., Joannes presbyter cardinalis, Crescentius presbyter card., Joannes archidiaconus sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Abbo diaconus, Joannes diaconus qui cognominatur de Beno opifex. Petrus diaconus a Chana patria, Crescentius Anpodiaconus oblacionario; Gregorius defensorum primicerius. Petrus ex alio Petro de pulchro dativorum iudicibus. Stephanus qui vocatur de Bernardo, Petrus de Breperato, Berardo filius Crescentio ad puteum proba. Franco Camarlingo, et alio Franco de Deodato, cæterisque plurimis. Ante his omnibus præsentiam erexit se Benedictus Portuensis episcopus, et coram dicto archiepiscopo interpellavit, et dicere cœpit: « Domine sanctissime Pater et senior cui Deus commisit sum-

am potestatem et regimen totius sanctissimæ Ecclesiæ, qui huic archiepiscopo vestram sanctitatem. . . . Lamentat, et interpellat Ecclesiam et legem et justitiam postulat, venerabilique monasterio Fulco infra suam construxit parochiam, et vobis obtulit. Si vobis placet ipse archiepiscopus consecrare velit, ac nullatenus secundum statuta canonum et Justinianæ legis, consecrationem ad dominium archiepiscopi auferri potuit. » Tunc Petrus Dei nutu unus ex nostris datum iudici pro nos, et ad nostra vicem habere respondit: « Certe monasterium ipsum quæ Fulco ædificavit sua propria hæreditas fuit, et beati apostoli Petri Ecclesiam, et nostri seniori potestatis et dominii, monasterium et consecrationem perpetualiter, pro sua obtulit anima qualiter perdere a suo dominio debeat, ostendite? et nobis innotescite? Unum scio tantum, quia cuius est hæreditas, ipsius et consecratio. » Igitur Hugo archiepiscopus cernens se nullum verum aut rectum habere, et qualiter nos eum perdere deberemus, minime posse ostendere, mox profiteri et dicere cœpit se peccasse, errasse, et coram omnipotentem Dominum et nostram sanctam Romanam Ecclesiam, nimis deliquisse eo quod injuste et absque aliqua ratione nobis exinde litigasse. Inde vero ex manu Gregorii episcopi Sylvæ Candidæ recepit virgula, et per eandem virgulam quam manu tenebat, consona voce, devota mente, cernentibus cunctis qui aderant, ipsum monasterium cum consecratione, et omnibus sibi pertinentibus, sicuti Fulco B. Petri apostoli et nobis, nostræque apostolicæ sedis pro sua obtulit anima, vobis ita refutavit, atque in perpetuum traditum esse affirmavit; his ita expletis publice constituit, atque in perpetuum permanendo firmiter stabilivit. . . in tempore amodo in antea in qualicumque persona hominum, tam sacerdotalis, quam laicalis, qualibet scriptura, vel privilegia, ex prædicto monasterio, et sua consecratio, vel pertinentia a me, vel a meis successoribus facta apparuerit, sciant omnes, quia partim et metu esse facta. Et si, quod absit! ipsam, ut dixi, scripturam a nobis factam apparuerit, irritam esse volo atque damnatam: et hanc notitiam refutationis brevis omni tempore firmam et stabilem astipulo permanere; dehinc ante unum nostrum coepiscopum videlicet Petrum Vipernensis Ecclesiæ illic transmisimus, et nostra vice illud monasterium consecrari iussimus, contra quod constitutionis nostræ edictum, quæcunque moliri temerarie præsumperit, anathematis maledictione teneatur, donec resipiscens, et ad satisfaciendum prædictæ nostræ Ecclesiæ, nostræque præceptionis redeat. Qui vero pio hortatu observator in omnibus extiterit, custodiens hujus nostræ notitiæ atque refutationis brevis, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, et vitæ æternæ particeps effici mereatur. Quam chartulam brevis refutationis Benedicto notario et scriniario sedis nostræ apostolicæ pro fu-

tura memoria futuroque testimonio, et chartula A
scribendam præcepimus, ac sigillo nostro sigillari
jussimus in mense et indictione suprascripta de-
cima.

Signum, ego Sergius sanctæ catholicæ et apos-
tolicæ Romanæ Ecclesiæ præsul. Petrus episcopus
sanctæ Prænestinæ Ecclesiæ et Bibliothecarius sacri
palatii. Benedictus episcopus Portuensis. Gregorius
episcopus Silvæ Candidæ. Homo episcopus Lavicanæ
Ecclesiæ Petrus episcopus sanctæ Vipernensis Eccle-
siæ. Petrus defensor dativus judex. Petrus dati-
vus judex. Petrus alius dativus judex. Richardus no-
bilis vir. Stephanus de Bernardo Franco Deodato
cubiculario dominico, Berardo filio, Crescentio ad
puteum proba. Joannes archidiaconus sanctæ Ec-
clesiæ Romanæ Abbo diaconus sanctæ Romanæ B
Ecclesiæ. Joannes diaconus Sanctæ Romanæ Eccle-
siæ. Petrus diaconus. Crescentius subdiaconus.
Benedictus diaconus. Amico cardinalis. Stephanus,
Joannes, Crescentius, cardinales Sanctæ Romanæ
Ecclesiæ; Joannes prior subdiaconorum; Rame-
rius diaconus. Ego Benedictus scriniario S Roma-
næ Ecclesiæ scriptor hujus notitiæ refutationis
brevis post omnium supradictorum subscriptiones
factas, complevi et absolvi.

XV.

*Sergii IV papæ privilegium pro monasterio Belli-
locensi.*

(Anno 1012.)

[*Gallia Christiana*, vel. edit., tom. IV, p. 150.]

SERGIUS episcopus, servus servorum Dei, omni-
bus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ episcopis.

Notum esse volumus vobis quia quidam comes
nomine Fulco construxit quoddam monasterium
in suo proprio alodo, quod et S. Petro apostolorum
principi tradidit, ac nostræ donationi, successorum-
que nostrorum in perpetuo jure submitit: quem lo-
cum ego per memetipsum sacrare non valens, quem-
dam nostrum suffraganeum episcopum illuc direxi,
ut ipsum monasterium vice S. Petri ac nostra sa-
craret ac benediceret. Audivimus autem eidem loco
multos habere invidos, quapropter benedictione ex-
pleta, si fuerit aliquis homo qui hujus loci servien-
tibus, aut ad ipsum locum attinentibus, aliquam cu-
lumniam aut molestiam inferre voluerit, aut aliquis D
episcopus aut archiepiscopus, qui eos excommuni-
care vel maledicere voluerit, ipsi sint ex auctoritate
Patris, et Filii, et Spiritus sancti, et S. Petri aposto-
lorum principis cui a Christo collata est potestas
ligandi atque solvendi, omniumque sanctorum, et
ex nostra auctoritate, omniumque episcoporum at-
que archiepiscoporum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ex-
communicati atque anathematizati, sive maledicti,
etc. Locus vero ille et omnes hujus loci servientes, nec
non et adutores ejus, sive amici ei ex eadem aucto-
ritate superius dicta, sint absoluti et benedicti, nul-
lamque timeant unquam excommunicationem at-
que maledictionem ab illo episcopo, neque archie-
piscopo, qui vivere possit super terram.

XVI.

*Sergius IV Michaelis archiepiscopi Salernitani jura
metropolitana confirmat.*

(Anno 1012.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, VII, 377.]

SERGIUS, servus servorum Dei, dilectissimo nobis
fratri meritoque honorabili MICHAELI, Salernitanæ
sedis archiepiscopo.

Quia vestri accepti beneficii memores esse debe-
mus, et reverentiam fraternitatis vestræ erga nos
et sanctam Romanam Ecclesiam præcipue exuberan-
se cognovimus, ideo merito ac jure recompensatio-
ne charitatis vestræ rependere vobis statuimus, qua-
tenus liqueat omnibus Christi fidelibus, immenso
honore honorandum fore, qui vicarium B. Petri
apostolorum principis diligenter honoraverit; con-
sensu ac voluntate nostrorum fratrum concedimus
et confirmamus te Michaellem confratrem nostrum
in ordine archiep. sicuti quondam Amato, cui pri-
mitus vestræ sedis archiepiscopatus Salernitanæ a
nostris antecessoribus datus fuit, ita vos nostra au-
torit. quietus valeas possidere ac vigilantius cus-
todire; tali namque ordine, ut fati sumus, id fieri
decrevimus ut tu et successores tui in perpetuum
habeatis licentiam et potestatem ordinandi conse-
crandique episcopos in his subjectis vobis locis hoc
est Pëstanæ cum parochiis et adjacentiis super epi-
scopatum Consanum cum parochiis et adjacentiis
suis, necnon et episcopatum Acheruntinum, simul
etiam et episcopatum Bisinianensem, et episcopa-
tum Maluttanensem, atque episcopatum Cusentianum
cum omnibus parochiis et adjacentibus eorum, sic-
uti in vestro anteriori usu pallii continetur, ut in
ecclesia sanctæ Dei Genitricis Mariæ et beati Mat-
thæi apostoli et evangelistæ cujus sacratissimum
corpus possidetis atque vobis vestrisque successoribus
concessum est. Post discessum siquidem tuum
successores tui perveniant ad apostolicam sedem,
ut usum pallii consecrationemque decretaliter sus-
cipiant; et si successores nostri consecrare nolue-
rint, licentia sit vestræ sanctæ Ecclesiæ ab episcopis
vestris suffraganeis consecrari, et non habeant pote-
statem successores nostri in cunctis vestris episco-
patibus, quos vobis subjecerunt deinceps in perpe-
tuum aliquem episcopum consecrare, quod jam
vobis concessum est Quicumque autem hanc nos-
træ concessionem præceptionis violare præsump-
serit, perpetuo anathematis vinculo religetur, et
hæc nostra concessio stabilis et firma in perpetuum
maneat.

Scriptum per manus Joannis scriniarii S. Rom.
Ecclesiæ in mense Junio, ind. x. Dat. xv Kal. Julii
per manum Gregorii episcopi et bibliothecarii S.
sedis apostolicæ, anno. Deo propitio, pontificatus
D. Sergii IV papæ in sacratissima sede beati Petri
apostolica m, indict. x, mense Junio, die sexta de-
cima.